

PESTALOZZI, JOHANN H.

یوهان هاینریش پستالوتسی^۱ (۱۷۴۶-۱۸۲۷) مربی سوئیسی بود؛ فلسفه تعلیم و تربیت او مبتنی بر این فرض بود که یادگیری در یک محیط به لحاظ عاطفی^۲ امن، که در آن دانش به وسیله درک حسی^۳ کسب می‌شود، به طور موثرتری رخ می‌دهد. پستالوتسی با تأثیرپذیری از باورهای ژان ژاک روسو در ارتباط با نیکی ذاتی^۴ کودکان و نیاز آنها برای رشد آزاد، روانشناسی را وارد حوزه تعلیم و تربیت نمود و نخستین فردی بود که علم تدریس را نظام‌مند کرد. گو اینکه پستالوتسی عمدتاً {به خاطر معرفی} تدریس عملی^۵، شناخته شده است، همچنین، ترویج اندیشه‌های وی، منجر به اصلاحات اساسی^۶ در مدارس ابتدایی شده و آغازگر جنبش ارائه مجوز به معلمان^۷ گردید.

پستالوتسی با تقلید از نمونه روسو، در به کارگیری روایت خیالی برای به دست دادن یک رساله فلسفی، رمان لئونارد و گرتروود^۸ را نوشت؛ این رمان بر نقش مادران در و نیکی اصیل^۹ ماهیت انسانی، تأکید نموده است. با وجود تأثیرپذیری بسیار زیاد پستالوتسی از اصول روسویی، نوشته‌های وی نمایانگر سه تفاوت قابل توجه با دیدگاه روسو می‌باشد. نخست، پستالوتسی، تکریم ماهیت انسانی به عنوان انسان آرمانی^{۱۰} را مورد حمایت قرار نداد. او می‌دید که ماهیت انسانی در بسیاری مواقع می‌تواند حیوانی^{۱۱} باشد، {که این خود} مستلزم عمدی و از روی قصد بودن آموزش

اخلاقی کودکان است. دوم اینکه، در حالی که او دغدغه تربیت فقرا را در سر داشت، روسو چنین نیازی را احساس نکرد. سوم اینکه، پستالوتسی تئوری را در عمل به کار بست، در حالی که دیدگاه نظری روسو عمدتاً به صورت انتزاعی باقی ماند. برخلاف روسو که فرزندان خویش را به یتیم‌خانه سپرد، پستالوتسی با به کار بستن اصول به دست آمده از رمان امیل، به تربیت پسر خویش همت گمارد. وی از طریق به کار بستن این تئوری‌ها، در عین حال که دیدگاه‌های روسو را تعدیل می‌نمود، عمل {تربیتی} خویش را نیز بهبود می‌بخشید.

همانگونه که پستالوتسی به خاطر نوشته‌هایش مورد توجه قرار گرفت، به عنوان هوادار^{۱۲} انقلاب فرانسه نیز شناخته شد. او قانع شده بود که رژیم فرانسه می‌تواند، تجدید حیات اخلاقی^{۱۳} و اصلاح اجتماعی را به ثمر رساند. با تأمین مالی از سوی دولت سوییس که تحت کنترل فرانسه بود، یک پناهگاه کودکان بی‌سرپرست در استانس^{۱۴} سوییس بازگشایی شد که پستالوتسی مدیر و تنها معلم این پناهگاه بود. ساکنان محلی، که غالباً کاتولیک بودند، با پستالوتسی که پروتستان بود دشمنی کرده و از ارتباطات او با دولت فرانسه رنجیده بودند. هرچند علی‌رغم تمامی مشکلات، استانس به عنوان «زادگاه»^{۱۵} مدارس ابتدایی مدرن شهرت یافت.

در استانس تئوری‌های موجود در نوشته‌های پستالوتسی، برای نخستین بار به صورت نظام‌مند به مرحله اجرا گذاشته شد. پستالوتسی حتی با وجود ۸۰ دانش‌آموز و تنها یک دستیار، فضایی از محبت خانوادگی^{۱۶} را در استانس، به وجود آورد. از آنجایی که آموزش مبتنی بر تأثرات حسی^{۱۷} بود، هیچ کتابی استفاده نمی‌شد. هدف پستالوتسی به جای

1 - Johan Heinrich Pestalozzi
2 - emotionally
3 - sensory perception
4 - inherent goodness
5 - object lesson
6- transformational reform
7 - the teacher licensure movement
8 - Leonard and Gertrude
9 - original goodness
10- utopia
11 - brutish

12 - sympathizing
13 - moral regeneration
14 - Stans
15 - Cradle
16 - familial love
17 - sense impression

می‌داد، که هیچ واژه‌ای نباید در آموزش به کار برود مگر اینکه پیش از آن دانش‌آموزان، در فرایند درک حسی آن چیز قرار گرفته باشند.

دانش‌آموزان در بورگدورف مشغول سفرهای علمی به نواحی روستایی اطراف شهر، جنگل یا ساحل شده و نمونه‌هایی را برای اهداف درسی گردآوری می‌نمودند. آنها به دقت آن نمونه‌ها را مورد آزمایش قرار داده و مشاهدات خود را ترسیم نموده و درباره آنها گفت و گو می‌کردند. آنها سپس آموزش می‌دیدند تا درباره نمونه‌های خود، بنویسند و نوشته خویش را برای دیگر دانش‌آموزان بخوانند. صرفاً پس از انجام چنین فرایندی از مشاهدات عینی بود که معلمان مجاز بودند تا لغات یا مفاهیمی را که پیش‌تر برای دانش‌آموزان ناآشنا بود، به آنها معرفی نمایند. مزید بر پیشبرد موضوع تدریس عملی، در بورگدورف، پستالوتسی همچنین شیوه‌هایی چون حروف متحرک^{۱۴}، آموزش حسی ریاضیات^{۱۵}، لوح‌های سنگی^{۱۶}، گروه پاسخگوی شفاهی^{۱۷}، افزایش تعامل معلم-شاگرد و تربیت بدنی را پیراسته و ارتقا داد.

اصل روانشناختی دیگری را که پستالوتسی در بورگدورف بر آن پای می‌فشرد، نیاز به برقراری توازن در آموزش و تحول ذهنی، اخلاقی و جسمی دانش‌آموزان بود. هماهنگی میان این توانایی‌ها برای رشد مناسب^{۱۸} ضروری بود؛ که این دیدگاه، پستالوتسی را بر انجام فعالیت‌های خلاقانه‌ای چون، نقاشی کشیدن، آواز خواندن و تمرین بدنی سوق داد. همچنین انگاره‌ی عامل عاطفی در تعلیم و تربیت که بر مبنای آن، معلمان می‌بایست به دانش‌آموزان عشق می‌ورزیدند، در زمان پستالوتسی بسیار افراطی^{۱۹} بود. او برخوردار از

روش سنتی از برخوانی^۱ بی‌معنای واژگان، رشد توانایی توجه^۲، دقت^۳ و قابلیت اعتماد^۴ دانش‌آموزان بود. او تقویت این مهارت‌ها در سنین جوانی را، برای یادگیری‌های آینده بسیار مهمتر از آن چیزی می‌دانست که به طور سنتی در کلاس‌ها رخ می‌دهد. او از مدیریت استانس، بر اساس مفروضاتی که به طور گسترده پذیرفته شده بود، امتناع نمود؛ مفروضاتی مانند اینکه هدف از تحصیل در مدرسه، تدریس کلمات نوشته شده بود، اینکه دانش‌آموزان ذاتاً بد بودند و برای برآورده نمودن انتظارات تحصیلی باید تنبیه شوند و اینکه تعلیم و تربیت اساساً مختص کودکان فقیر نیست. این تجربه موفق، تنها پس از پنج ماه، زمانی که سربازان فرانسوی از اتریش عقب‌نشینی کردند، خاتمه یافته، مدرسه صادره و به یک بیمارستان تغییر کاربری داد.

اندکی پس از مصادره مدرسه، پستالوتسی به قلعه بورگدورف^۵ نقل مکان کرد؛ در آنجا او آغاز به ترکیب روانشناسی و تعلیم و تربیت نموده و نخستین مؤسسه عالی^۶ تربیت معلم را پایه‌گذاری کرد. او برای اشاره به مفهوم کسب دانش واژه *Anschauung* به معنی شهود حسی مورد استفاده قرار داد؛ از این واژه ترجمه‌های مختلفی به صورت شهود^۷، مشاهده^۸، تجربه حسی^۹، ادراک^{۱۰} و تأمل^{۱۱}، به عمل آمده است ولی از نگاه پستالوتسی، تعریف این واژه عبارت بود از «چیزهای پیش از واژگان، انضمامی^{۱۲} پیش از انتزاعی^{۱۳}». این مفهوم در خدمت چارچوبی در آمد که به طور گسترده‌ای به عنوان تدریس عملی شناخته شد. وی به معلمان آموزش

-
- 1 - recitation
  - 2 - attentiveness
  - 3 - carefulness
  - 4 - reliability
  - 5 - Burgdorf
  - 6 - college
  - 7 - intuition
  - 8 - observation
  - 9 - sense experience
  - 10 - perception
  - 11 - contemplation
  - 12 - concrete
  - 13 - abstract

-
- 14 - moveable letters
  - 15 - tactile arithmetic aids
  - 16 - slates
  - 17 - oral group answers
  - 18 - proper growth
  - 19 - radical

کتابشناسی

Phillips, D. C. (Ed.). (2014). "Pestalozzi, Johann H." Samuel James Smith. *Encyclopedia of educational theory and philosophy*. London: Sage Publications.

Note: Adapted from Smith, S. (2010). Pestalozzianism. In T. Hunt, J. Carper, T. Lasley, & C. Raisch (Eds.), *Encyclopedia of educational reform and dissent* (pp. 698–700). Thousand Oaks, CA: Sage.

See also Locke, John; Montessori Education; Rousseau, Jean-Jacques

Further Readings

Anderson, L. F. (1931). *Pestalozzi*. New York, NY: AMS Press.

Gutek, G. L. (1968). *Pestalozzi and education*. New York, NY: Random House.

Pestalozzi, J. H. (1898). *How Gertrude teaches her children* (L. E. Holland & F. C. Turner, Eds. & Trans.). Syracuse, NY: C. W. Bardeen. (Original work published 1801)

Silber, K. (1960). *Pestalozzi: The man and his work*. London, England: Routledge & Kegan Paul.

نویسنده: ساموئل جیمز اسمیت

ترجمه: محسن فرمهبینی فراهانی (دانشیار دانشگاه شاهد)

استعدادهای پدران^۱، سرزندگی^۲، مهرورزی^۳ و مهربانی^۴ را برای هر معلم کارآمدی ضروری می‌دانست.

بورگدورف به دلیل کمبود منابع مالی در ۱۸۰۱ م برای همیشه بسته شد. هر چند مهارت ناکافی مدیریتی پستالوتسی به ناکامی چندین مدرسه منتهی شد، ولی پستالوتسی به عنوان یک مربی نوآور مشهور شد، به ویژه در دوره مدیریت بیست ساله خود در ایوردن^۵. در میان بازدیدکنندگان بین‌المللی ایوردن کسانی چون، فردریش فروبل^۶، یوهان هربارت^۷، ویلیام مک‌لور^۸ وجود داشتند. از طریق این افراد و بسیاری بازدیدکنندگان دیگر، سبک کار پستالوتسی در آلمان، آمریکا و برخی کشورهای دیگر گسترش یافت و بر تحولات بعدی موثر واقع شد. این تحولات عبارتند از: مهدکودک، تربیت علمی^۹، تجربه هماهنگی نو^{۱۰}، جنبش مدارس همگانی^{۱۱}، جنبش آسویگو^{۱۲} و جنبش مهارت آموزی معلمان در مدارس بهنجار^{۱۳}.

منتقدان بر این باورند که ماهیت غامض^{۱۴} روش پستالوتسی موجب تکه‌تکه شدن^{۱۵} دانش و غفلت آن از تاریخ و ادبیات شده است. متأسفانه، با گذشت زمان، تدریس عملی، بیش از اندازه صورت‌گرایانه^{۱۶} و به شکل گسترده‌ای دچار بدفهمی شد؛ این هدف دیگر، بازنمود چارچوب نظری مبتکر آن نبود. با این همه، تأثیر پستالوتسی تغییرات قابل ملاحظه‌ای را در تأکید بر علاقه دانش‌آموز، احترام به تحول طبیعی کودک و فضای کلی مدرسه ابتدایی مدرن ایجاد کرد.

- 1 - fatherliness
- 2 - cheerfulness
- 3 - affection
- 4 - kindness
- 5 - Yverdon
- 6 - Feriedrich Froebel
- 7 - Johann Herbart
- 8 - William Maclure
- 9 - scientific pedagogy
- 10 - the New Harmony experiment
- 11 - the common school movement
- 12 - the Oswego Movement
- 13 - normal school
- 14 - enigmatic
- 15 - fragmented
- 16 - formalized